

ВІДМІННІСТЬ МІЖ КОНСПЕКТОМ УРОКУ ТА ЙОГО ПРАКТИЧНОЮ РЕАЛІЗАЦІЄЮ

*Анастасія Баліцька,
здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
освітньої програми «Середня освіта (Українська мова і література)»
Надія Сеньовська,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти*

Конспект уроку є важливим інструментом у роботі вчителя, який слугує теоретичним фундаментом для проведення уроку. Його мета – забезпечити структурований і логічний підхід до викладання навчального матеріалу. У ньому педагог заздалегідь визначає освітні, розвивальні та виховні цілі. Це допомагає орієнтуватися на результат, який має бути досягнутий по завершенні заняття. Конспект структуровано поділяє урок на етапи, що дає можливість точно розуміти, як буде побудована діяльність. «Конспект дозволяє вчителю мати певний контроль над процесом навчання. Він може бути використаний для фіксації прогресу учнів, запису результатів, а також для підтримки аналізу якості уроків і виявлення слабких моментів у власній роботі» [2]. У конспекті розподіляється час для кожного етапу уроку. Це допомагає організувати роботу так, щоб урок був продуктивним і ефективним, а наприкінці заняття – «підвести загальний підсумок, зазначити способи залучення учнів до повідомлення власних вражень, міркувань» [1].

Одним із елементів педагогічної практики, яка проходила у 2024–2025 навчальному році (з 02.09 по 25.10) у Тернопільській загальноосвітній школі І–ІІІ ступенів № 14 імені Богдана Лепкого в 6-А класі, було написання конспекту перед проведенням кожного уроку (як елемент підготовки). Навіть якщо такі записи були лише в чорновому варіанті, вони давали можливість простіше організувати час на занятті. Структурно ставало зрозуміліше скільки приблизно часу треба виділити для кожного етапу уроку, коли переходити від одного до іншого тощо. Адже часові обмеження є одним з найважливіших факторів, який впливає на організацію освітнього процесу. Вміння ефективно управляти часом є необхідним для досягнення навчальних цілей і збереження структурованості уроку.

Незважаючи на детально розроблений план та чіткий поділ часу в конспекті, на практиці все може виявитися зовсім по-іншому через активність чи пасивність учнів, якісь невраховані обговорення, інші обставини. Адже на реальному уроці часто трапляються непередбачені ситуації й учитель просто

мусить «відірватися від конспекту», щоб адаптувати заняття «в процесі», змінюючи темп, підхід або акценти, щоб краще відповідати потребам здобувачів освіти. Причини й способи реагування на такі проблеми бувають дуже відмінними:

1) під час уроку педагог може стикатися з *непередбачуваними «технічними» проблемами* (з проектором, Інтернетом, нестачею необхідних матеріалів, несподіваною затримкою початку уроку через тривогу тощо); тоді він має швидко замінювати види діяльності або перерозподіляти час для окремих етапів заняття;

2) імпровізація може знадобитися, коли є *потреба замінити методи навчання на більш ефективні у конкретний момент* (перехід від бесіди до обговорення або перегляду відео, якщо діти перехвилювалися або втомилися до початку уроку і вже не сприймають інформацію словесно; необхідність дати додаткові творчі завдання, коли попередні виявилися занадто легкими тощо);

3) заняття може опинитися під загрозою «зриву» через *проблеми з учнями* (відсутність дисципліни; невідповідність до уроку; небажання дітей йти на контакт); у цьому випадку вчителю доводиться адаптувати весь план заняття, вводити додаткові методи стимулювання й мотивації;

4) також бувають *позитивні зрушення у поведінці здобувачів освіти, до яких педагог виявився неготовим* (активність дітей на уроці не завжди залежить від того, наскільки добре вони вчаться);

5) *відсутність значної частини школярів на уроці через якісь поважні причини*; у такому випадку педагог може вирішити змінити підхід, щоб не пропустити важливий матеріал, або навіть перенести частину теми на інший раз.

Ключовим елементом успішної практичної реалізації уроку є реальний зворотний зв'язок від учнів, «віддача» від них. В конспекті важко передбачити наскільки активно діти будуть взаємодіяти з педагогом. Тому завжди важко бути впевненим, що заняття пройде саме так як у конспекті.

Таким чином, відмінність між конспектом уроку та його практичною реалізацією може бути викликана як об'єктивними (технічні проблеми, безпекові заходи тощо), так і суб'єктивними (зрушення в поведінці учнів у позитивний чи негативний бік, їхня втома, емоції) чинниками, вона складно піддається прогнозуванню і тому педагог мусить виховувати в собі адаптивність та стресостійкість.

Список використаних джерел

1. Яким повинен бути конспект уроку: методичні рекомендації. 2010. <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-65835956/65835956#9> (дата звернення : 19.10.2024).
2. Довгопол Ю. Чи потрібний паперовий конспект сучасному вчителю? *Всеосвіта*. 2023. <https://vseosvita.ua/c/pedagogy/post/97363> (дата звернення: 20.10.2024).